

6.4.2.3 Ir jārada spēcīgs mehānisms, kas ļautu kontrolēt attīstības palīdzības programmu efektivitāti pilsoniskās sabiedrības jomā. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja varētu būt svarīga funkcija šajā mehānismā.

6.4.2.4 Attīstības palīdzības programmu izstrāde ir jāpadara atbilstīga reālajām pilsoniskās sabiedrības vajadzībām. Palīdzībā attīstībai, kuras mērķis ir radīt jaunas pilsoniskās sabiedrības struktūras, var lielā mērā izmantot Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas tehnisko atbalstu.

6.4.2.5 Pēc Rietumbalkānu reģionam veltītā foruma, ko organizēs Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, varētu izveidot pastāvīgu tehniskā darba grupu, kas darbotos starp Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas kontaktgrupu un Rietumbalkānu pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem. Šī grupa pilsoniskās sabiedrības organizācijām sniegs stratēģiskās un operatīvās programmas izveidē nepieciešamo palīdzību un ļaus Eiropas Savienības dalībvalstīm nodot paraugprakses un prakti-

skās zināšanas un prasmes Rietumbalkānu valstīm ar mērķi spēcīnāt pilsonisko sabiedrību.

6.4.2.6 Eiropas Savienības finanšu plānā laika posmam no 2007. līdz 2013. gadam mērķa "teritoriālā sadarbība" ietvaros ir jāņem vērā finanšu līdzekļi, ko piešķirs kā palīdzību trešajām valstīm. Ir jāvienkāršo trešajām valstīm paredzētie finanšu mehānismi, nemazinot šobrīd pastāvošo pārskatāmību, un tie ir jāatbalsta, īstenojot kaimiņattiecību programmas. Tādu programmu kā CADSES (Centrāleiropas, Adrijas jūras, Donavas un Dienvidaustrumeiropas telpas) programmu īstenošanā iegūtā pieredze ir jāizmanto un jāpopularizē.

6.4.2.7 Izstrādājot pilsoniskajai sabiedrībai paredzētas attīstības palīdzības programmas, Eiropas Savienībai ir jāņem vērā citu starptautisko organizāciju attīstības programmas. Sadarbība ar Apvienoto Nāciju programmām un specializētajiem dienestiem ir jāpadara ciešāka un jāpanāk sadarbība ar tiem operatīvā līmenī.

Brisele, 2006. gada 17. maijā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Anne-Marie SIGMUND

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par tematu "ES kampaņa bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai — pilsoniskās sabiedrības nostāja un ieguldījums"

(2006/C 195/24)

ES Padomes Austrijas prezidentūra 2005. gada 13. septembra vēstulē saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 262. pantu lūdza Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai izstrādāt izpētes atzinumu par tematu "ES kampaņa bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai — pilsoniskās sabiedrības nostāja un ieguldījums"

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2006. gada 26. aprīlī. Ziņotājs — RIBBE kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 427. plenārajā sesijā, kas notika 2006. gada 17. un 18. maijā (18. maija sēdē), ar 125 balsīm par un 4 — atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Komitejas secinājumu un ieteikumu kopsavilkums

1.1 Bioloģiskā daudzveidība ir pamats un nodrošinājums dzīvībai uz mūsu planētas. Kaut vai tikai ekonomisko interešu vārdā cilvēkiem ir jātiecas saglabāt ekosistēmu stabilitāti. Turklāt atbildība par visu dzīvo radību liek cilvēkam rūpēties arī par sugu daudzveidības saglabāšanu. Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība nav greznība, kuru var vai nu atļauties vai no kuras iespējams atteikties.

1.2 Vislielāko labumu no bioloģiskās daudzveidības gūst pats cilvēks, kas šobrīd ir arī galvenais tās samazināšanās izraisītājs.

1.3 EESK uzskata, ka bioloģiskā daudzveidība Eiropā joprojām ir augstākajā mērā apdraudēta. ES īstenotie pasākumi līdz šim nav spējuši apturēt pēdējo gadu desmitu nelabvēlīgo tendenci.

1.4 EESK atziniņi vērtē to, ka visas Eiropas iestādes un arī ES dalībvalstis ir parakstījušas Konvenciju par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un apņēmušās ne tikai apturēt šo nelabvēlīgo tendenci, bet arī uzlabot situāciju minētajā jomā.

1.5 Tomēr EESK kritiski vērtē to, ka starp apņemšanos un realitāti pastāv ļoti lielas atšķirības — valsts iestāžu ieguldījums bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā līdz šim nav bijis tik liels, kā to varētu sagaidīt. Valsts iestādēm būtu jākalpo par paraugu bioloģiskās daudzveidības aizsardzībā, tomēr to lēmumi, kas saistīti ar plānošanu, un to īstenošanās atbalsta programmas bieži sekmē bioloģiskās daudzveidības tālāku samazināšanos. Turklāt finanšu periodā no 2007. līdz 2013. gadam paredzēts taupīt līdzekļus tieši tajās ES politikas jomās, kas bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai ir sevišķi svarīgas.

1.6 Bioloģiskās daudzveidības samazināšanās ir lēns process, kas turpinās jau daudzus gadus. Tā kā aizvien mazāk cilvēku tiešā veidā saskaras ar dabīgu vidi, salīdzinoši neliela ir minētā procesa tiešā ietekme un līdz ar to arī politiskais spiediens. Tomēr politikas veidotāji nedrīkst uzskatīt, ka nekas nav darāms, tieši pretēji, viņiem ir jāizstrādā stratēģijas minētās problēmas risināšanai.

1.7 Pilsoniskā sabiedrība labāk jāinformē par bioloģiskās daudzveidības aizsardzības iemesliem un būtību, tāpat arī jāveic vietējā, reģionālā un centrālā līmeņa valsts iestāžu ierēdņu un darbinieku apmācības un izglītošanas pasākumi — daudzi no viņiem pat nezina, kas īsti ir bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, un viņiem bieži trūkst motivācijas.

1.8 EESK uzskata, ka būtu lietderīgi, ja ES prezidentūra apsvērtu kampaņu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai, un pilsoniskā sabiedrība var dot kā praktisku ieguldījumu tās īstenošanā, tā arī (un tas ir īpaši svarīgi) veicināt izpratnes veidošanu par minēto jautājumu. Attiecīga kampaņa tomēr nespēj kompensēt pastāvošos trūkumus, kurus ES pati ir atzinusi. Tā arī nekādā gadījumā nedrīkst radīt iespaidu, ka problēmas cēlonis ir tikai vai galvenokārt pilsoniskās sabiedrības pasivitāte.

1.9 Ir nepieciešams vairāk pozitīvu, praktisku piemēru un paraugprojektu, jāsniedz uzskatāma informācija, kas liek skaidrāk apzināties dabas ainavu un bioloģiskās daudzveidības emocionālo un praktisko vērtību, un nepieciešama sabiedrībā cienītu cilvēku iesaistīšanās. Šis tomēr ir jautājums par cilvēku dzīvei nepieciešamā pamata saglabāšanu.

2. Komitejas atzinuma galvenais saturs un vispārīgā informācija

2.1 Austrijas prezidentūra 2005. gada 13. septembra vēstulē lūdza EESK izstrādāt izpētes atzinumu par tematu "ES kampaņa bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai — pilsoniskās sabiedrības nostāja un ieguldījums". Vēstulē ir norādīts, ka šāds atzinums varētu saturiski un politiski sekmēt Padomes un Komisijas izvirzītā mērķa īstenošanu, proti, līdz 2010. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos⁽¹⁾.

2.2 Vēstulē ir izteikts ierosinājums, ka EESK varētu izpētīt:

- kādi ir sugu daudzveidības samazināšanās cēloņi,
- vai Padomes un Komisijas uzsāktie pasākumi ir pietiekami, lai sasniegtu izvirzīto mērķi,
- vai dažādās ES politikas ir saskaņotas,
- kādus citus pasākumus vajadzētu veikt Komisijai un dalībvalstīm, kā arī
- kāda būs to ietekme uz Lisabonas stratēģiju un ilgtspējības stratēģiju un
- kādu ieguldījumu var dot pilsoniskā sabiedrība.

2.3 Austrijas prezidentūras lūguma iemesls varētu būt vēstulē minētais apstāklis, ka: *"dažādu pētniecības iestāžu un institūtu, piemēram, EUROSTAT jaunākie dati pierāda..., ka, neskatoties uz līdzšinējām pūlēm, sugu daudzveidība Eiropā un visā pasaulē nepārtraukti samazinās, turklāt pašreiz nav arī paredzams, ka nega-*

tīvās attīstības tendences varētu mainīties. Arī Komisijas paziņojumos, kas pieņemti ES ilgtspējības stratēģijas pārskatīšanas gaitā, norādīts uz nelabvēlīgām attīstības tendencēm minētajā jomā".

2.4 Komiteja pateicas prezidentūrai par to, ka tā aicinājusi EESK izteikt viedokli par šo svarīgo jautājumu. Turpinājumā Komiteja pievērsīsies katram uzdotajam jautājumam atsevišķi, sniegs par katru tematu lūgtās atbildes un izklāstīs savas idejas par "kampaņas" organizēšanu.

3. Vispārīgās piezīmes

3.1 Bioloģiskā daudzveidība ir mūsu planētas dzīvības pamats. Bez bioloģiskās daudzveidības cilvēkam nebūtu iespēju izdzīvot — augi, kas pārveido saules gaismu biomasā, ir pamats tām mūsu planētas enerģijas un matērijas plūsmām, ar kurām cilvēks saskaras ikdienā, piemēram, elpojot, uzņemot barību vai veicot saimniecisko darbību. Cilvēku dzīve un darbība nebūtu iespējama arī bez tām sugām, kas atkārtoti izmanto un pārveido cilvēku radītos atkritumus.

3.2 Bioloģiskā daudzveidība, tāpat, nav kas tāds, ko sabiedrība var "atļauties", ja uzskata to par vajadzīgu, un no kā tā var atteikties, ja šķietami nepieciešams noteikt citas prioritātes. Bioloģiskā daudzveidība ir absolūti nepieciešama.

3.3 Pārskatot "vides politiku 2003. gadam"⁽²⁾, Komisija norāda, kāda ir bioloģiskās dažādības (daudzveidības) būtība. Bioloģiskā daudzveidība *"atspoguļo dažādo ekosistēmu sarežģītību, līdzsvaru un stāvokli. ...Bioloģiskā daudzveidība pilda ne tikai būtiskas dzīvības nodrošināšanas funkcijas, bet arī veido pamatu svarīgām darbībām ekonomikas, atpūtas un kultūras jomā".*

3.4 Bioloģiskā daudzveidība burtiski nozīmē "dzīvības dažādība", tomēr minēto jēdzienu var izmantot dažādos līmeņos. Tas var apzīmēt kā ģenētisko daudzveidību kādas noteiktas populācijas ietvaros, tā arī kādas noteiktas dzīvotnes sugu bagātības pakāpi.

3.5 Pateicoties savam intelektam, vislielāko labumu no bioloģiskās daudzveidības gūst cilvēks — neviena cita dzīva būtne neizmanto tik daudzas citas sugas kā to dara cilvēks. Cilvēks šobrīd ir arī bioloģiskās daudzveidības galvenais postītājs. Sugu iedalījums "derīgajās" un "kaitīgajās" ir tikai un vienīgi zinātniski antropocentrisks. Pati daba nepazīst šādas atšķirības. Tā pazīst tikai līdzsvaru, kas pārsvarā ir pašregulējoss. Sugu daudzveidība ir viens no galvenajiem ilgtspējības rādītājiem.

3.6 Minētā līdzsvara izjaukšana rada sarežģījumus tiem, kam ir nepieciešama stabilitāte. Ar savām daudzveidīgajām, galvenokārt saimnieciskajām, darbībām cilvēks iejaucas ekoloģiski līdzsvarotās sistēmās un ietekme tās. Viņš to ir darījis jau kopš gadu tūkstošiem, agrāk bieži lietojot, piemēram, ekstensīvās lauksaimniecības metodes, tā rezultātā pat panākot jaunu un lielākoties noturīgu sistēmu izveidošanos. Tomēr šodien cilvēka ietekme uz bioloģisko daudzveidību ir sasniegusi vēl nebijušu intensitātes pakāpi. Cilvēks sev radījis daudz dažādu iespēju, bet minētais process ne tikai nedaudz mainījies sugu sastāvu, bet daudzos gadījumos arī tās pilnībā iznīcinājis.

⁽¹⁾ Skatīt lēmumu, kas tika pieņemts Eiropadomes sanāksmē Gēteborgā, 2001. gada 15./16. jūnijā.

⁽²⁾ KOM(2003) 745/2.

Pašreizējais stāvoklis un sugu daudzveidības samazināšanās cēloņi

3.7 Prezidentūras vēstulē EESK skaidri un nepārprotami aprakstīts pašreizējais stāvoklis bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jomā (skatīt 2.3 punktu). Prezidentūras veiktā analīze saskan, piemēram, ar ANO Vides programmas ziņojumu par sugu daudzveidību, kurā teikts, ka sugu daudzveidība visā pasaulē samazinās straujāk nekā jebkad agrāk.

3.8 Jau 1998. gada bioloģiskās daudzveidības stratēģijā⁽³⁾ ES norāda uz to, ka arī Eiropā stāvoklis ir ļoti satraucošs. "Bagātīgā sugu daudzveidība Eiropas Savienībā gadsimtu gaitā cilvēku rīcības rezultātā ir pakāpeniski samazinājusies. Pēdējās desmitgadēs cilvēka iejaukšanās ir sasniegusi milzīgus apmērus. ANO Vides programmas ziņojumā ir teikts, ka šajā laikā dažās Eiropas valstīs visā to teritorijā ir iznīcināti līdz 24 % no noteiktu kategoriju sugām, piemēram, taureņi, putni un zīdītāji."

3.9 Gēteborgas 2001. gada stratēģijā⁽⁴⁾ (ilgtspējības stratēģija) teiks: "Pēdējās desmitgadēs Eiropā būtiski paātrinājusies bioloģiskās daudzveidības samazināšanās." EESK vērs uzmanību uz to, ka šodien sugu izmiršanas koeficients ir 100 līdz 1 000 reižu lielāks nekā tam būtu jābūt. Pētījumā, kas nesen veikts Utrehtas universitātē, teikts, ka tas ir pat 1 000 līdz 10 000 reižu lielāks.

3.10 Sugu izmiršanai ir dažādi iemesli. Bioloģiskās daudzveidības samazināšanās vispārējie cēloņi ir dzīvnieku un augu dzīves telpu iznīcināšana vai to ietekmēšana ar dažādām vielām. Patiesie iemesli ir dabīgo dzīves telpu sadalīšana, būvējot infrastruktūras objektus un pilsētas, tāpat barības vielu noplūde, pārāk blīva apbūve, masveida tūrisms, gaisa un ūdens piesārņošana.

3.11 Minētajā procesā īpaša, proti, divējāda loma ir Eiropas lauksaimniecībai, kas vēsturiski ar savām agrāk ekstsensīvajām un augstākajā mērā daudzveidīgajām saimniekošanas metodēm sākotnēji veicināja sugu daudzveidības palielināšanos. Daudzas no minētajām ekstsensīvās lauksaimniecības metodēm tomēr jau sen vairs nav ekonomiski izdevīgas, tāpēc tās tika aizstātas ar intensīvākām lauksaimniecības metodēm, kas spēcīgāk ietekmē norises dabā. Tam ir divējāda ietekme uz bioloģisko daudzveidību. No vienas puses, intensīva lauksaimniecība būtiski veicina sugu daudzveidības samazināšanos, no otras puses, mainot zemes izmantošanas veidu vai pārtraucot zemes izmantošanu un ilgstoši neapstrādājot platības, kas līdz šim tika apsaimniekotas ekstsensīvi vai arī atbilstoši dabīgajiem nosacījumiem, iet bojā vērtīgi biotopi. Tātad, atkarībā no lietotajām metodēm, lauksaimniecība var gan veicināt bioloģisko daudzveidību, gan arī tai kaitēt.

3.12 Citi svarīgi cēloņi ir mežaudžu sukcesija, konkurences līdzsvara izmaiņas (to cita starpā izraisa barības vielu pieplūde), neizmanto tu platību apmežošana, attiecīgajam reģionam neraksturīgu sugu ieviešana un pārzveja.

⁽³⁾ Skatīt KOM(1998) 42 galīgā red.

⁽⁴⁾ KOM(2001) 264 galīgā red.

3.12.1 Nākotnē stāvokli var būtiski saasināt arī jauni apstākļi, kuru nozīme līdz šim ir bijusi neliela. Eiropas Vides aģentūras jaunajā ziņojumā⁽⁵⁾ norādīts, ka paredzamās klimata pārmaiņas radīs ļoti lielus, nākotnē pat, iespējams, vislielākos draudus bioloģiskajai daudzveidībai un izraisīs neatgriezeniskas izmaiņas.

3.12.2 Iespējams, ka gēnu tehnoloģijas pielietošana varētu būt vēl viens jauns drauds Eiropas sugu daudzveidībai. Ģenētiski modificētu augu audzēšana peļņas gūšanas nolūkā, pēc zinātnieku domām, varētu būtiski ietekmēt apkārtējos augus un tādējādi arī taureņus un bites. Tādi ir Lielbritānijas valdības uzdevumā veiktā un trīs gadus ilgušā pētījuma rezultāti, kurā piedalījās vairāk nekā 150 zinātnieki⁽⁶⁾. EESK aicina Komisiju pastiprināti veicināt izpēti pasākumus šajā jomā.

3.13 Bioloģiskās daudzveidības samazināšanās iespējamās sekas iespējams uzskatāmi attēlot ar konkrēta piemēra palīdzību. Piemēram, saskaņā ar FAO (ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija) sniegtajiem datiem, visā pasaulē ir vērojama nepārprotama kukaiņu, kas apputeksnē augus, populācijas samazināšanās. Ziedaugu apaugļošanās sistēmas ir aizvien attīstījušās un vienlaicīgi piemērojušās kukaiņu–augu apputeksnētāju attīstībai, kuri savukārt ir izstrādājuši iedarbīgus mehānismus nektāra un ziedputekšņu savākšanai, tādējādi uzlabojot apputeksnēto augu sēklu veidošanos un izplatīšanos. Svešapute, ko veic kukaiņi, palielina ģenētisko daudzveidību, kā arī sekmē izturīgāku sēklu veidošanos un labāku augļu kvalitāti. 70 līdz 95 % no visiem kukaiņiem–augu apputeksnētājiem pieder plēvspārņu kārtai (*Hymenoptera*), pie kuras pieder arī cilvēku audzētās medus bites. Vērojamā kukaiņu–augu apputeksnētāju populācijas samazināšanās var radīt postošas (arī ekonomiskas) sekas.

3.14 Ņemot vērā daudzus pētījumus un izteikumus par nenoliedzamo bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, EESK šajā atzinumā var atteikties no atsevišķu iemeslu dziļākas analīzes un no vispārīgās izpratnes veidošanas par minēto jautājumu. Visām politiski atbildīgajām personām būtu jāapzinās patiesais stāvoklis. Ir pietiekami daudz informācijas, kas to precīzi raksturo.

3.15 EESK atzinīgi vērtē to, ka visas ES iestādes konsekventi atbalsta bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Tomēr, neskatoties uz visdažādākajām politiskajām saistībām un paziņojumiem, neskatoties uz Konvencijas par bioloģisko daudzveidību parakstīšanu, ko ir ratificējušas visas 25 ES dalībvalstis un pati ES, neskatoties uz racionāliem dabas aizsardzības noteikumiem, kas pieņemti ES līmenī, kā piemēram, 1979. gada putnu aizsardzības direktīva⁽⁷⁾ un 1992. gada direktīva⁽⁸⁾ par floru, faunu un dzīvotnēm, vēl joprojām ir vērojama bioloģiskās daudzveidības samazināšanās.

⁽⁵⁾ "The European Environment – State and outlook 2005", (Eiropas vide — stāvoklis un perspektīvas, 2005. gads) Eiropas Vides aģentūra, 2005. gada novembris.

⁽⁶⁾ Zinātniskais žurnāls "Nature", 22.03.2005.

⁽⁷⁾ OV L 103, 25.04.1979., 1. lpp.

⁽⁸⁾ OV L 206, 22.07.1992., 7. lpp.

3.16 Johannesburgā notikušajā ANO pasaules augstākā līmeņa sanāksmē par ilgtspējīgu attīstību (WSSD) visi dalībnieki apņēmas līdz 2010. gadam ievērojami samazināt bioloģiskās daudzveidības samazināšanās pakāpi. ES pat ir spērusi soli tālāk un apņēmusies līdz 2010. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos⁽⁹⁾.

3.17 Tātad bioloģiskās daudzveidības saglabāšana ir atzīts, lietderīgs un nepieciešams, bet arī ļoti sarežģīts uzdevums, kura veikšanā cieši jāsadarbjas visiem politiskajiem līmeņiem (no ES līdz pat pašvaldībām) un pilsoniskajai sabiedrībai, rādot piemēru visai sabiedrībai.

Bioloģiskās daudzveidības samazināšanās un sabiedriski politiskā situācija

3.18 Interesants jautājums, kas diemžēl pārāk reti tiek uzdots, bet uz kuru noteikti būtu jārod atbilde — kādi politiskie iemesli ir tam, ka — atsevišķos gadījumos ārkārtīgi lielā — sugu skaita samazināšanās varēja turpināties gadu desmitiem ilgi, pie kam šajā laikā netika veikti un īstenoti atbilstoši politiskie pasākumi, lai situāciju uzlabotu?

3.19 Tam ir dažādi iemesli. Viena no problēmām noteikti meklējama apstākļi, ka bioloģiskās daudzveidības samazināšanās ir ļoti lēns, pakāpenisks un tādēļ grūti pamanāms process (to iespējams salīdzināt ar klimata pārmaiņām). Minētās problēmas rašanos nav iespējams izskaidrot tikai ar kādu vienu "pasākumu", un to nevar arī atrisināt ar kāda viena "pasākuma" palīdzību. Vērojamā bioloģiskās daudzveidības samazināšanās ir miljoniem pēdējos gados un gadu desmitos veikto darbību un pieņemto lēmumu rezultāts, turklāt katra atsevišķā lēmuma sekas ir šķietami nebūtiskas vai tikai otršķirīgas.

3.20 Tādēļ, no vienas puses, vienmēr ir ļoti grūti veiksmīgi brīdināt par gaidāmiem lēmumiem vai tos noraidīt, kā iemeslu minot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, jo vairāk tādēļ, ka iesaistītās valsts iestādes norāda uz to, ka iejaukšanās dabas norisēs vienā vietā tikšot kompensētas ar izlīdzinošiem vai aizvietojošiem pasākumiem cita vietā (kas pārlietu bieži tomēr neizdodas).

3.21 Vēl viens iemesls varētu būt tas, ka salīdzinoši īsā laika posmā ir notikušas pārmaiņas, un aizvien mazāk cilvēku tiešā veidā uztver vai izjūt bioloģiskās daudzveidības un ainavu nozīmi, kā arī tajās notiekošās izmaiņas. Mēs piedzīvojam sava veida atsvešināšanos no dabas, kas aizsākas ar to, ka aizvien mazāk cilvēku vispār pazīst vai ievēro ainavu **praktisko**⁽¹⁰⁾ un **emocionālo**⁽¹¹⁾ vērtību.

⁽⁹⁾ Skatīt — Eiropadomes Gēteborgas sanāksme, prezidentūras secinājumi, 31. punkts.

⁽¹⁰⁾ **Ainavas praktiskā vrtība, t s ekonomisk vrtība noz m daudz vair k nek tikai "ražošanas vieta" lauksaimniec bai un mezsaimniec bai. Piem rs tam ir t risms un atp ta dz ves vietas tuvum . T risma pamats ir ar sug m bag tas, daudzveid gas, par skaist m d v tas ainavas.**

⁽¹¹⁾ **Ainavas "emocionālajai vērtībai" ir divi aspekti: no vienas puses, dabas pašv rtība, kas ir j atz st un j saglab , to nedr kst pazudin t ar vienpus gu izmantošanu tehnolo isk s un ekonomisk s interes s. No otras puses, ainavai ir liela noz me cilv ka fizisk s, bet jo paši psihisk s atjaunošan s proces , k ar vi a iek aušan dab gaj dz ves vid .**

3.22 Lielākā daļa cilvēku (arī lielākā daļa politiķu) visdrīzāk nemaz pilnībā neapzinās, cik patiesībā svarīgs un nozīmīgs uzdevums ir "bioloģiskās daudzveidības aizsardzība" (arī lielo ētisko un morālo atbildību). Viņi gan "patērē" ainavas, priecājas par to skaistumu, bauda tās vizuāli, pavada tur savu brīvo laiku un atvaļinājumu, nodarbojas ar sportu. Un tomēr viņi būtībā vairs neapzinās to, kā ainavas biotiskie elementi, atsevišķas dzīvnieku un augu sugas papildina cita citu un piedalās attiecīgu ainavu veidošanā, kāds ir to ieguldījums ainavu noturībā, un kāda milzīga nozīme šai trauslajai noturībai, kas ir mūsu dzīves un saimnieciskās sistēmas pamatelements. Liela sabiedrības daļa dabu uztver tikai nepilnīgi, dažreiz pat vairāk ar televīzijas starpniecību nekā tieši, kā arī filmu sižetos, kas drīzāk attēlo Āfrikas, Galapagu salu un citu tālu zemju skaistumu, bet praktiski nepievēršas Eiropas dabas mantojuma problēmām.

3.23 Tādēļ visai likumsakarīgi ir tas, ka dabas aizsardzības organizācijas ar pārsteigumu secina, ka cilvēki Eiropā bieži drīzāk ir gatavi atbalstīt ziloņu saglabāšanu vai Sibīrijas tīģera aizsardzību nekā aizsargāt lauku kāmi pašu mājās.

3.24 Informāciju par bioloģiskās daudzveidības zaudēšanu iegūst no stāstiem, ziņojumiem, politiskiem dokumentiem. Tomēr minētā procesa nelabvēlīgās sekas tieši nav jūtamas. Daļēji pat cilvēki paši nekad nav redzējuši to, ko dabas ainavas zaudē. Kā zināms, cilvēki aizstāv to, ko viņi patiešām pazīst un mīl, un to, kas varētu viņiem sniegt labumu, lai kāds tas arī būtu.

3.25 Tātad, ikdienas pieredze liecina, ka bioloģiskā daudzveidības nozīme gan kopumā tiek atzīta, taču tajā pašā laikā arvien biežāk jāsecina, ka tā tieši neskar lielāko daļu iedzīvotāju. Cilvēkiem vērtīgs ir tas, kas viņiem rūp. Daudziem cilvēkiem šķiet, ka bioloģiskā daudzveidība neietekmē viņu dzīvi tiešā veidā, un tādēļ atbildību par bioloģiskās daudzveidības aizsardzību viņi aizvien retāk uztver kā uzdevumu, kas jāveic pašiem, un uzskata, ka tas ir valsts iestāžu uzdevums.

3.26 Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība visā pasaulē būs atkarīga no tā, cik lielā mērā politiski atbildīgajām personām izdosies atkal radīt "ieinteresētību". Cilvēkos ir jārada izpratne par to, ka nedrīkst darīt visu, kas ir praktiski paveicams. Ir atkal jānostiprinās apziņai, ka, respektējot dabu, cilvēkiem ir jāspēj arī no kaut kā atteikties — taču tā ir atteikšanās, kas cilvēku bagātina. Minētā mērķa sasniegšanai ir jābūt daļai no iespējamās ES kampaņas par bioloģiskās daudzveidības zaudēšanas tēmu.

3.27 Un tā kā stāvoklis tiešām atbilst aprakstītajam, šobrīd pastāvīgi vērojamas situācijas, kad visi atzīst bioloģiskās daudzveidības aizsardzības nozīmi, bet tomēr uzdod jautājumus:

— vai dabas aizsardzība ir nepieciešama tieši tajā vietā, kur ielplānots jaunais apvedceļš;

— vai ir pieļaujams tas, ka dēļ kādas dzīvnieku sugas, ko Eiropā aizsargā floras, faunas un dzīvotnes direktīva, tiek aizliegta, piemēram, rūpnieciskās zonas izbūve;

— un vai dabas aizsardzībai tiešām ir jābūt (tik) dārgai?

3.28 Vēl vairāk — saimnieciski šķietami grūtos laikos cilvēki aizmirst, ka dabas aizsardzība ir dzīves un ekonomiskās darbības pamats, un visās nelaimēs vaino dabas aizsardzību, apgalvojot, ka tā kavē vienu vai otru "pozitīvu" un ekonomikai svarīgu attīstību. Cita starpā jāpiemin, ka tas bieži tiek pamatots ar pilnīgi absurdiem argumentiem. Ja dabas aizsardzības noteikumu dēļ nav iespējams būvēt ceļu, kas kādam personīgi šķiet svarīgs, tad tas tiek uztverts ar neizpratni. Taču ja ceļu paredzēts būvēt apvidū, kur cilvēki pavada atvaļinājumu vai brīvo laiku, tad labprāt tiek minēti argumenti, ka jānodrošina ainavas saglabāšana.

3.29 Pašlaik daba tiek uztverta kā "brīvi pieejama kopīga vērtība", ko vairāk vai mazāk var pēc labpatikas veidot un ietekmēt, lai apmierinātu industrializētās un aizvien urbanizētākās sabiedrības, kurai ir augstas brīvā laika pavadīšanas prasības, ekonomiskās intereses. Savukārt politikas veidotāji kļūdaini vedina domāt, ka pietiek ar izlīdzinošiem un aizvietojošiem pasākumiem, lai nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības aizsardzību.

Padomes un Komisijas uzsāktu pasākumu ietekme

3.30 Pašreizējā situācija liecina, ka Padomes un Komisijas uzsāktu pasākumu ietekme ir bijusi pilnīgi nepietiekama. Tomēr Komisijas nostāja Eiropas dzīvnieku un augu valsts dzīves telpas aizsardzības jautājumā, kas tika formulēta 1979. gada direktīvā par putnu aizsardzību un 1992. gada direktīvā par floru, faunu un dzīvotnēm, bija un joprojām ir pareiza un lietderīga. Arī pati Komisija secina, ka galvenā problēma ir nepietiekamā politiskā griba ieviest un izpildīt minētās direktīvas: "**Putnu aizsardzības un dzīvotnes direktīvu ieviešana ir izrādījusies sarežģīta. Ceturtā daļa no visiem gadījumiem, sakarā ar kuriem Komisijai nācās vērsties tiesā, bija saistīti ar abu minēto direktīvu pārkāpumiem**"⁽¹²⁾.

3.31 EESK šeit saskata divus atšķirīgus atbildības līmeņus:

3.31.1 Pirmais ir politiskais līmenis, kuram trūkst izpratne par minēto jautājumu. EESK, piemēram, ir pilnīgi neizprotami tas, ka dalībvalstis Padomē ir pieņēmušas attiecīgās dabas aizsardzības direktīvas, kuras pēc tam tajās pašās valstīs netiek ieviestas vai arī tiek ieviestas pilnīgi nepietiekami. EESK uzskata, ka tas ir nepieņemami. Nespējot īstenot dabas aizsardzības pasākumus, politika pati ievērojami iedragā savu ticamību.

3.31.2 Ticamība nepiemīt arī tādai politikai, kas izvirza

⁽¹²⁾ Skatīt KOM(2003) 745/2 un tas pats teksts KOM(2005) 17.

mērķi līdz 2010. gadam apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, kas arī apzinās, ka tas maksā naudu, bet tajā pašā laikā finanšu plāna ietvaros par vairāk nekā 30 % samazina būtiskas apropriācijas⁽¹³⁾, kas paredzētas vecajām ES dalībvalstīm. Tādējādi ES dalībvalstu valstu un valdību vadītāji paši ir izvēlējušies tādu stratēģisko virzību, kas nespēj nodrošināt pašu izvirzīto mērķu īstenošanu. Pati politika rāda negatīvu piemēru.

3.31.3 Dalībvalstis, kas ir otrais atbildības līmenis, nedrīkst atbildību par savas politikas neizdošanos uzvelt dabas izmantošanai. EESK vairākos atzinumos ir aplūkojusi jautājumu par trūkumiem to direktīvu ieviešanā, kurām ir svarīga nozīme bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā. Komiteja var tikai atkārtot, ka tik ilgi, kamēr pasākumi bioloģiskās daudzveidības uzlabošanai vai aizsardzībai ir pretrunā, piemēram, zemes izmantošanai (pamatotajām) ekonomiskajām interesēm, iespējamie ekonomiskie zaudējumi ir vismaz jāatlīdzina. Vēl lietderīgāk būtu paredzēt atbilstošus atvieglojumus, lai veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu īstenošanu. To būtiski kavē nesekmīgā (Eiropadomes 2005. gada 16. decembra lēmums) par *Natura 2000* pasākumu finansējumu nākamajā ES finanšu periodā. Nav nozīmes nekādiem politiskiem paziņojumiem par bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un attīstību, lai arī cik nopietni tie būtu domāti, ja netiek radīti atbilstoši ekonomiskie pamatnosacījumi!

3.32 Kamēr jautājums par *Natura 2000* finansējumu nav atrisināts tādā veidā, kā to pieprasa darīt gan EESK, gan arī Eiropas Parlaments (atsevišķs un pietiekams finansējuma avots *Natura 2000* kompensācijām), nekas būtiski nemainīsies, un ES rīcība joprojām būs neefektīva. Šādu situāciju nespēs mainīt arī vislabākās sabiedrības informēšanas kampaņas.

3.33 Viens no ilgtspējības stratēģijas ietvaros pieteiktajiem pasākumiem bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai bija "*lauksaimniecības un vides pasākumu uzlabošana kopējās lauksaimniecības politikas vidusposma pārskata ietvaros, lai ieviestu pārskatāmu tiešo maksājumu sistēmu, kas nodrošinātu vides aizsardzības pakalpojumu sniegšanu*". EESK pauž nožēlu, ka arī šis pareizais un svarīgais solījums nav izpildīts, kam ir nelabvēlīga ietekme. Galvenais iemesls tam bija ne tik daudz Komisijas, cik dalībvalstu nostāja, sevišķi jautājumā par finansējuma piešķiršanu.

Vai dažādas ES politikas ir pietiekami saskaņotas?

3.34 EESK nerodas iespaids, ka dažādas ES politikas jomas jau būtu savstarpēji tik saskaņotas, ka sugu dažādības samazināšanos būtu iespējams apturēt. Tieši pretēji — arī tās politikas jomas, kas ir ES kompetencē, joprojām rada draudus, kurus nav iespējams kompensēt ar pieticīgajiem dabas aizsardzības pasākumiem. To nespēj mainīt arī pašlaik jau īstenotās rīcības programmas⁽¹⁴⁾, tāpat arī nešķiet, ka tematiskās stratēģijas, kas šobrīd tiek izstrādātas, spēs kaut ko būtiski mainīt⁽¹⁵⁾.

⁽¹³⁾ Lauku attīstība 2007.–2013. gada finanšu plāna otrajā rubrikā.

⁽¹⁴⁾ Piemēram, par ekoloģisko lauksaimniecību.

⁽¹⁵⁾ Šeit jānorāda, ka par katru no minētajām stratēģijām EESK izstrādā atzinumu.

3.35 Kā vēl viens piemērs — vienlaikus ar lauksaimniecības politiku, ko Komiteja jau ir aplūkojusi citos atzinumos — jāmin viens no Eiropas transporta tīklu projektiem. Donavu, kuras garums ir 2 880 km un kura šķērso 10 Eiropas valstis, noteikti var uzskatīt par “Eiropas upi”. Neskaitāmas skaistas vietas, kuras paredzēts iekļaut *Natura 2000* tīklā, ir saglabājušās šīs dzīvības artērijas krastos. Tomēr ES pauž viedokli, ka 1 400 km (tātad puse) no upes kopējā garuma neesot piemēroti ūdens transportam, un tāpēc minētais trūkums ir jānovērš. Galvenokārt runa ir par vēl dabīgi saglabātajiem upes posmiem, piemēram, *Straubing–Vilshofen* Vācijā, Austrijā — apgabali pie *Hainburg* un *Wachau*, kā arī liela upes daļa Ungārijā un gandrīz visā garumā Bulgārijas un Rumānijas teritorijā. Šāda politika rada ekonomikas izaugsmes un dabas aizsardzības konfrontāciju, tādējādi tiek izraisīti un kļūst nenovēršami tie konflikti, kas politikas veidotājiem patiesībā būtu jārisina ilgtspējības un bioloģiskās daudzveidības stratēģijas (tātad arī saskaņotas politikas) ietvaros.

3.36 Minētais EESK izteikums, ka netiek īstenota pietiekami saskaņota politika, ir attiecināms ne tikai uz tām nozarēm, ko “parastajā izpratnē” uztver kā problemātiskas dabas un sugu aizsardzībai, piemēram, transporta un infrastruktūras politiku vai pārāk intensīvu lauksaimniecību, mežsaimniecību un zivsaimniecību, bet tas ir attiecināms arī uz tām politikas jomām, kurās sākotnēji nav saskatāma tieša saistība ar bioloģisko daudzveidību.

3.36.1 Kā piemēru tam varētu minēt govju trakumsērgas BSE apkarošanas pasākumus. Šajā sakarā ir noteikts vispārējs aizliegums kritušos dzīvniekus atstāt brīvā dabā vai tos tur novietot⁽¹⁶⁾. Zemnieku pienākums ir nogādāt beigtos dzīvniekus dzīvnieku liķu pārstrādes uzņēmumos, kas saistīts ar ļoti augstām izmaksām.

3.36.2 Tajās Eiropas daļās, kur vēl ir saglabājusies savvaļā dzīvojošu maitēdāju dzīvnieku, piemēram, liju, vilku vai lāču populācija, ir vērojamas būtiskas sugu aizsardzības problēmas. Piemēram, Astūrrijā deviņdesmitajos gados un līdz 2003. gadam viena gada laikā dzīvnieku liķu pārstrādes uzņēmumos nodeva apmēram 3 000 mājdzīvnieku. 2004. gadā — pēc konsekventas ES regulas ieviešanas — tie bija jau aptuveni 20 000 mājdzīvnieki.

3.36.3 Astūrrijā (platība 10 604 km²) tātad šobrīd “trūkst” 17 000 kritušo dzīvnieku, kas līdz tam bija svarīgs pamata uztura līdzeklis liļām, vilkiem, lāčiem un daudziem citiem maitēdājiem. Pieņemot, ka viena dzīvnieka svars ir 200 kg, tās ir 3 400 tonnas proteīniem bagātas biomasas apkārtējā vidē⁽¹⁷⁾. Pagaidām grūti paredzēt, vai šo situāciju spēs mainīt

⁽¹⁶⁾ Tas ir iespējams tikai, ievērojot noteiktus nosacījumus, kas ir tik sarežģīti, ka gandrīz netiek piemēroti.

⁽¹⁷⁾ Sekas ir aprakstītas tikai virspusēji: *Valle delle Trubia* ielejā Spānijas dabas aizsardzības organizācija FAPAS jau daudzus gadus novēro zosu lijas. Līdz 2003. gadam 10 pāri vidēji izaudzēja 8 līdz 9 mazuļus. Zosu liļām katrā reizē ir tikai viens mazulis. 2004. gadā tika izaudzināti tikai 4 mazuļi. Lāču aizstāvji ziņo par lielu daudzumu atrastu beigtu lāču mazuļu, kas arī ir saistīts ar nepietiekamo barības daudzumu.

Spānijā 2002. gada novembrī izdots karaliskais dekrēts, kas nosaka maitēdāju barošanu ar noteiktiem kritušajiem dzīvniekiem vai to blakusproduktiem. Citās ES dalībvalstīs attiecīgi valstiski pasākumi netiek īstenoti!

Kādi vēl pasākumi Komisijai un dalībvalstīm būtu jāveic?

3.37 Vides politikas pārskatīšanas programmā 2003. gadam⁽¹⁸⁾ Komisija pati raksta, ka būtu jānosaka šādas prioritātes:

- pasākumi ilgtspējīgākai lauksaimniecības politikai;
- kopējās zivsaimniecības politikas pārorientēšana uz videi draudzīgu tehniku;
- augsnes un jūras vides labāka aizsardzība;
- dabas aizsardzības noteikumu īstenošanas uzlabošana;
- precīzāka tendenču noteikšana bioloģiskās daudzveidības jomā;
- bioloģiskās daudzveidības aizsardzības stiprināšana starptautiskā līmenī.

3.38 Turklāt savā stratēģiskajā paziņojumā 2007. gadam Komisija ir noteikusi, ka tā pārstrādās floras, faunas un dzīvotņu direktīvu un putnu aizsardzības direktīvu, lai tās pielāgotu “jaunām zinātniskām atziņām”⁽¹⁹⁾. EESK vēlētos, lai Komisija pēc iespējas ātrāk sniegtu skaidrojumu, kāda veida zinātniskās atziņas ir domātas un cik nozīmīgas būs izmaiņas iepriekš minētajā direktīvā. EESK uzskata, ka direktīvas pārstrādāšana varētu tikai uzlabot situāciju dabas aizsardzības jomā Eiropā.

3.39 EESK nešaubās, ka ir jāpastiprina dzīves telpas aizsardzība un jānodrošina šim mērķim nepieciešamie finanšu līdzekļi. Direktīva par floru, faunu un dzīvotnēm, kā arī direktīva par putnu aizsardzību vēl nav bijušas pietiekami iedarbīgas, lai visā Eiropā nodrošinātu sugu un dzīves telpu aizsardzību. Tomēr jāņem vērā arī (un EESK to vērtē kritiski), ka dalībvalstīs (līdz pat vietējam līmenim) pašlaik daļēji ir vērojama šāda nostāja — kas nav pieskaitāms Eiropas, bet varbūt tikai valsts aizsardzības līmenim, tas tiek uzskatīts it kā par “otršķirīgu” jautājumu. Ja jau ES nepiešķir finansējumu, tad to nedarīs arī mēs. Vēl sliktāks stāvoklis bioloģiskās daudzveidības aizsardzības jomā ir ārpus aizsargājamām teritorijām, kur valsts iestādes neveic gandrīz nekādas darbības. Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība tomēr ir uzdevums, kas neaprobežojas tikai ar dažām aizsargājamām teritorijām.

3.40 Šāda nostāja un attieksme tomēr ļoti skaidri parāda, ka lielākā daļa iedzīvotāju, kā arī vairums politiski atbildīgo personu neizprot vispārējās ekoloģiskās kopsakarības un īpašo bioloģiskās daudzveidības aizsardzības nepieciešamību. Sevišķi jau valsts iestādēm būtu jārada pozitīvs piemērs. Tām būtu jāparāda sabiedrībai, ka bioloģiskās daudzveidības aizsardzība tām ir svarīga, ka tās ir gatavas savās teritorijās veikt attiecīgus pasākumus, kaut arī īstermiņā pastāvētu saimnieciskā ziņā “efektīvākas” iespējas.

⁽¹⁸⁾ KOM(2003) 745/2

⁽¹⁹⁾ KOM(2006) 122.

3.41 ANO Ilgtspējīgas vides izglītības dekāde (2005–2015) tādēļ būtu jāizmanto, lai uzsāktu plašu kampaņu, kuras mērķis būtu apturēt vērojamo zināšanu un pieredzes par bioloģisko daudzveidību samazināšanos un uzlabot situāciju minētajā jomā. Ir nepieciešama apjomīga, pozitīva kampaņa, kuras gaitā sabiedrība jāinformē par to, ka daba nav greznība, ko sabiedrība atļaujas saimnieciskā uzplaukuma laikā un no kuras var atteikties saimnieciski grūtākos laikos. Sugu daudzveidība sabiedrībai ir jāattēlo kā saimnieciska, garīga un kultūras vērtība. Par dabas aizsardzību ir jārada iespaids kā par kaut ko pozitīvu (un vai ir kas pozitīvāks par dzīves pamata saglabāšanu), dabas aizsardzībai būtu jārada prieks un apmierinājums, to nedrīkst uztvert kā apgrūtinājumu. Ir jārada arī izpratne par to, ka izmaksas, ko radīs turpmāka mūsu dabīgā dzīves pamata noārdīšana, būs daudzreiz augstākas par dabas aizsardzības izmaksām un ka tiek zaudētas vērtības, kuras nevar pārrēķināt eiro un centos.

3.42 EESK apzinās, ka ES dabas aizsardzības politikas iespējas ir ierobežotas un ka tā var vienīgi gādāt par to, lai izvirzītie mērķi, kas ir sasniedzami tikai starpvalstu līmenī, tiktu īstenoti. Taču ir jāsteno arī atbilstoša “bioloģiskās daudzveidības aizsardzības politika” valstiskā, reģionālā, vietējā un pat individuālā līmenī. Tāpēc dalībvalstīm ir jāuzņemas tādi pati atbildība kā ES.

3.43 Tādēļ EESK ļoti atzinīgi vērtētu to, ja Komisija attiecīgas kampaņas ietvaros — sadarbībā ar vides grupām un ieinteresētajām zemes izmantotāju apvienībām — arī visā Eiropas līmenī atbalstītu izpratnes veidošanas veicinošus dabas aizsardzības paraugprojektus un veiktu sabiedrības informēšanas darbu. Šāda veida darbībai būtu piemērota, piemēram, tā dēvētā “Eiropas zaļās jostas” iniciatīva, kuru īsteno nevalstiskās organizācijas, kuru daļēji atbalsta arī valsts iestādes⁽²⁰⁾ un kuras mērķis ir pasargāt dzīves telpas, kas izveidojušas apgabalos, kur valstu robežas kādreiz tika stingri apsargātas. “Eiropas zaļās jostas”, kas sniedz no Skandināvijas līdz pat Balkāniem, (pagaidām vēl) ir Eiropas garākā biotopu josla.

3.44 Kas attiecas uz bioloģiskās daudzveidības aizsardzību starptautiskā līmenī, EESK uzskata, ka bioloģiskajai daudzveidībai kā tā dēvētajam “*non-trade-concern*” ir jābūt tirdzniecības sistēmas (tai skaitā arī PTO) neatņemamai sastāvdaļai.

Ietekme uz Lisabonas un ilgtspējības stratēģiju

3.45 Šajā sadaļā EESK izteiks savu viedokli tikai par Lisabonas stratēģiju. Komentāri par ilgtspējības stratēģiju šajā dokumentā ir lieki, jo, no vienas puses, Komisijas izteikumi⁽²¹⁾ attiecīgajā paziņojumā ir tik nesaistoši un nenoteikti, ka maz ticama ir to izmantošana pārliecināšanai bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai, no otras puses, EESK izstrādās īpašu atzinumu par minēto dokumentu.

3.46 Ja patiesībai atbilst tas, ko Eiropadome secināja 2005. gada pavasara sanāsmē Briselē, proti, ka Lisabonas stratēģija ir ilgtspējības stratēģijas daļa, tad Lisabonas stratēģija

būtu jāveido tā, lai tā ne tikai cenšas ievērot ekoloģiskās intereses, bet lai tā cenšas sasniegt tādu ekonomisko attīstību, kas ir atzīta par pareizu, tajā pašā laikā apzināti veicinot bioloģiskās daudzveidības aizsardzību. Tomēr Lisabonas stratēģijai veiktajos dokumentos šādas pieejas iezīmes nav pat saskatāmas.

3.47 Komisijai pēc iespējas ātrāk būtu jāizstrādā dokuments, kas radītu priekšstatu par to, kāda ir Eiropas bioloģiskās daudzveidības aizsardzības tīri ekonomiskā nozīme. Būtu jādara zināmi un jāapraksta arī daudz vairāk pozitīvu piemēru, kas parāda, ka bioloģiskās daudzveidības aizsardzība un saimnieciskā attīstība veicina viena otru. Turklāt beidzot sabiedrībā būtu jāaizsāk nepieciešamā diskusija par konkrētiem ārējo izmaksu internalizācijas paņēmieniem.

Pilsoniskās sabiedrības ieguldījums

3.48 Pilsoniskās sabiedrības ieguldījums bioloģiskās daudzveidības saglabāšanā ir nozīmīgs, un tas varētu būt vēl lielāks. Pilsoniskā sabiedrība tomēr nespēj izlīdzināt un kompensēt to, ko valsts iestādes nepaveic vai veic nepareizi. Ir pareizi prasīt lielāku ieguldījumu no pilsoniskās sabiedrības, tomēr tas nedrīkst novērst uzmanību no valsts iestāžu neizdarības.

3.49 EESK ļoti atzinīgi vērtētu jaunas “kampaņas” uzsākšanu, kā tas minēts prezidentūras 2005. gada 13. septembra vēstulē, kas adresēta EESK. Minētajai kampaņai būtu jāveicina motivācija un izpratne par dabas un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Attiecīgs izglītošanas darbs būtu jāuzsāk ļoti agri — jau bērnudārzos un skolās, un tā mērķim būtu jābūt izpratnes radīšanai par to, ka katram indivīdam ir jādod savs ieguldījums, lai saglabātu cilvēces dzīves pamatu. Bioloģiskās daudzveidības aizsardzība sākas katrā cilvēka dzīves telpā — iepērkoties, iekārtojot dārzus utt.

3.50 Katram indivīdam ir vieglāk iesaistīties, ja viņš zina, kāda mērķa labā viņš to dara, ja viņa veikumam ir jēga un ja tas tiek novērtēts, ja viņš var ņemt paraugu no politikas veidotājiem. Šādu kampaņu varētu izmantot ne tikai, lai veicinātu pamata zināšanu izplatību, bet arī lai tādējādi piesaistītu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas “popularizētājus” — rokmūziķus, literātus, aktierus, politiķus, žurnālistus utt.

3.51 Nevalstiskās organizācijas, kā arī daudzi iedzīvotāji, kas nav iesaistījušies apvienībās vai grupās, veic daudz atzīstama darba dabas un sugu aizsardzībai. Lauksaimnieki iesaistās lauksaimniecības un vides aizsardzības programmās un brīvprātīgās iniciatīvās. Daudzas citas sabiedrības grupas pašai izveidoti strādā bioloģiskās daudzveidības aizsardzības labā, tās pat daļēji veic uzdevumus, kas noteikti būtu pieskaitāmi valsts funkcijām. Daudzi panākumi bioloģiskās daudzveidības aizsardzības jomā nebūtu iespējami bez šīm iniciatīvām. Tieši pateicoties arī dabas aizsardzību veikumam, kas dabas aizsardzībā iesaistās pēc pašu iniciatīvas, kā arī daudziem dabas izmantotājiem, stāvoklis nav vēl sliktāks par to, kāds tas ir šobrīd. Politikai minētā iedzīvotāju aktivitāte būtu jāveicina ne tikai finansiāli.

⁽²⁰⁾ Piemēram, Vācijas Dabas aizsardzības pārvalde.

⁽²¹⁾ KOM(2005) 658, 13.12.2005., “Noturīgas attīstības stratēģijas pārskatīšana. Rīcības platforma”.

3.52 Tas nav attiecināms tikai uz praktisku darbu dabā. Ja politikas veidotāji tiešām vēlas apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, tad viņiem arī jābūt ieinteresētiem apstākļi, ka sabiedrībā rodas attiecīgs pieprasījums pēc atbilstošas politikas; to var apzīmēt arī kā politisko spiedienu. Nav šaubu, ka Eiropas iedzīvotāju vidū šajā jautājumā valda vienprātība. 9 no 10 ES iedzīvotājiem uzskata, ka cilvēkiem, kam uzticēta politisku lēmumu pieņemšana, izšķirot svarīgus jautājumus, vides problēmām būtu jāvelta tikpat liela uzmanība kā saimnieciskiem un sociāliem jautājumiem (*“Attitudes of Europeans towards the Environment”*, EK Eurobarometrs, 2004. gads).

3.53 Katrā ziņā ir nepieciešams iedzīvotāju izglītošanas darbs, lai veidotu izpratni par politiskajiem pasākumiem

(tai skaitā izmaksām). Pilsoniskā sabiedrība spēj dot savu ieguldījumu minētajā procesā, tas pat ir tās pienākums, tomēr ir nepieciešams valsts iestāžu atbalsts. Tām ir jāpūpējas, piemēram, par to, lai dabas aizsardzība arī turpmāk netiktu nepatiesi raksturota kā “progresā ienaidniece” un lai uz uzdotajiem jautājumiem tiktu rastas tādas atbildes, kuras spētu nodrošināt lielāku bioloģisko daudzveidību.

3.54 Tādēļ EESK atzinīgi vērtē daudzu nevalstisko organizāciju iniciatīvu *“Countdown 2010”* ⁽²²⁾, kuras mērķis ir panākt, lai visas Eiropas valstu valdības veiktu pasākumus, kas nepieciešami, lai līdz 2010. gadam tik tiešām apturētu bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, tātad, lai noteiktajiem politiskajiem mērķiem sekotu arī nepieciešamās darbības. Kampanja parāda — pilsoniskajai sabiedrībai un valstu valdībām kopīgi ir jāpaveic daudzi uzdevumi.

Briselē, 2006. gada 18. maijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas

priekšsēdētāja

Anne-Marie SIGMUND

⁽²²⁾ Skatīt: <http://www.countdown2010.net/>